

ДИЗАЈН НОСТАЛГИЈЕ

ДИЗАЈН НОСТАЛГИЈЕ

Универзитет Метрополитан
Београд 2015.

Издавач:
Универзитет Метрополитан,
Тадеуша Кошћушког 63, 11000 Београд

За издавача:
ректор, проф. др Драган Домазет

Рецензенти:
проф. др Ненад Макуљевић
Јелена Межински Миловановић
заменик управника галерије САНУ

Аутор каталога и кустос изложбе:
др Светлана Смолчић Макуљевић

Аутори текстова каталога:
Милена Ђоковић, Janeth Barbosa, Марио Сочињац

Дизајн каталога:
Александар Поповић

Носталгија, представља форму испитивања и конструисања сопственог идентитета. Менталне слике у имагинацији стварају амбивалентна осећања за нечим што се не може поновити или материјално додирнути. Носталгија је реч грчког порекла, која не потиче из античке Грчке. У свом првобитном облику састављена је од појмова грчких речи *νόστος*, *nóstos* (=повратак, прошлост) и *ἄλγος*, *álgos* (=бол). Конструкција речи сведочи о носталгичком поимању грчког језика у култури модерног доба, будући да је у питању реч која се по први пут јавља у Швајцарској у епохи барока (17. век). Наиме, њу уводи швајцарски студент Јоханес Хофер у својој дисертацији из области медицине за дијагнозу војника плаћеника, који су осећали тескобу док су боравили у иностранству, одвојени од домовине. Реч првобитно повезана за третирање болести, која се лечи опијумом, топлим хипнотичким емулзијама, пијавицама и одласком у Швајцарске Алпе, постала је синоним за стање којим се дефинишу друштвени и културни контексти током 20. века.

У оквиру савремене конструкције и завођења националним идентитетом Светлана Бојм у својој теорији разликује две врсте носталгије: рестауративну и рефлексивну.¹ Прва је део друштвеног пројекта конструисања сећања на националним топосима, формирана како би је следила читава заједница, често критикована, као средство завођења и манипулације. Како Бојмова предвиђа коришћење носталгије и завођење националном идејом често може да доведе до друштвених катастрофа.² Рефлексивна носталгија део је приватне културе сећања и често је повезана са пројектима масовне културе. Она не тежи да обнови мистично место дома, али га повезује у култури сећања са одређеним временским догађајима. Конструисање културе сећања и изазивања носталгије често је у теорији културе критиковано као кич.³ Један од тих пројеката јесте произвођење носталгичких осећања везаних за живот на земљи у историји или праисторији, као и обележавање важних догађаја у америчкој историји. Тако настају пројекти масовне културе везани за историју диносауруса визуелизовани у култном филму Парк у доба Јуре, али и филмови Гладијатор и Титаник.⁴

¹ Светлана Бојм, Будућност носталгије, Геопоетика, Београд 2005.

² Svetlana Boym, Nostalgia and its Discontents, Hedgehog Review; Summer 2007, Vol. 9 Issue 2, 7-18.
http://www.iasc-culture.org/eNews/2007_10/9.2CBoym.pdf (приступљено 31. 5. 2015)

³ Boym, Nostalgia and its Discontents, 9, са старојом литературом.

⁴ Boym, Nostalgia and its Discontents, 10

Студенти Факултета дизајна нових медија Универзитета Метрополитан већ осам година прикупљају визуелни материјал у оквиру предмета историје уметности на виртуелној галерији. Он је повезан са садржајем предмета које похађају, али и одређеним пројектима. Идеја је да се стварањем виртуелне галерије и прикупљањем података о артефактима убрзају свестранији процеси учења. Осим прикупљања података на виртуелној галерији, везаних за историју уметности и визуелну културу кроз векове, студенти су укључени у пројекат прикупљања старих фотографија чуваних у породичним колекцијама, које такође презентују у електронској галерији. Тако су у електронским албумима прикупљене фотографије предака из 19. и 20. века, који потичу из различитих крајева Србије, Црне Горе, Хрватске, Босне и Херцеговине, Румуније, Македоније и Африке.

Овогодишња изложба студената Универзитета Метрополитан у Галерији Пароброд замишљена је да представи радове везане за пројекат *Дизајн носталгије*. Радови студената у различитим визуелним медијима сведоче о реинтерпретирању и редизајнирању приватног и колективног сећања.

Изложба је састављена из два сегмента: први, који се односи на историју места из кога долазе студенти и други, на историју породичног живота студената, са акцентом на визуелизацију венчања у породичним причама.

Истражујући историју места из кога су дошли или у коме су некада живели њихови родитељи студенти се упознају са визуелном културом, сакралним топосима свога места, као и забележеним предањем, али и често усмено испречаним чудотворним легендама. Те приче уткане су у визуелно изражавање у описима свога места. Топоними, сами помени појединих места, градова отварају менталне мапе и простор у времену. Тако настају нове визуелне представе градова попут Штрпца, Лознице, Мркоњић Града, Ваљева, Лазаревца, Ровиња. Интерактивни видео са дизајнираном и анимираном мапом Косова пружа увид у кључне сакралне споменике. 3Д визуелизација доприноси савременом изгледу средњовековних споменика и приближава га посматрачу.

У сегменту изложбе, који се односи на *дизајн историје породице* пронађене су фотографије венчаница из различитих крајева централне, западне, северне, јужне и источне Србије, али и Црне Горе, Македоније, Румуније, па чак и Африке. Оне сведоче о различитим обичајима, како у погледу украшавања младенаца, њиховој репрезентативности, тако и ритуалима, али и популарној култури, која прати свадбене обичаје. Обичаји су последица културних кодова, верских и народних кодекса, дефинисаних друштвеним нормативима. Мноштво различитог визуелног материјала сведочи о богатству визуелног идентитета забележеног у култури сећања. Додир са старим фотографијама, местима, рођацима, породичним наслеђем и обичајима изазива различите емоционалне процесе. Емоције изазива и сећање на догађаје из недавне прошлости. Прикупљање материјала, истраживање и објашњавање претходи новој интерпретацији, којом се уз помоћ визуелних ефеката историзује недавна прошлост.

Осим сакупљања старих фотографија и артефаката, који се чувају у породичним збиркама, студенти су користили овај археолошко-архивски материјал својих породица, као инспирацију у креирању новог модног дизајна и редизајнирању одеће у модним илустрацијама. Уз фотографски материјал прикупљени су и аутентични артефакти, комади одеће или визуелне успомене, који се чувају као реликвије венчања и породични сувенири.

Изложба је последица пројекта којим се студенти упознају са својим културним наслеђем, као полазиштем у преиспитивању сопственог уметничког идентитета. На овај начин ови будући дизајнери нуде публици различите визуелне облике свога сопственог визуелног деловања израслог из археолошког и археографског преиспитивања своје прошлости.

Светлана Смолчић Макуљевић

Катарина Кришка,
њен муж и њихова деца
Сарајево 1904. године

Катарина Кришка,
школска фотографија
Сарајево 1889. године

Податке прикупила:
Марија Јевтић

Младенци Драгослав Даниловић
(1909 - 1994) и Анастасија (Цина)
девојачко Данилиду (1910 - 1995)
Битољ, 1930. године

Аутор фотографије:
Браћа Манаки, Битољ

Драгослав, будући свештеник, је
после завршене Богословије у Би-
тољу, студирао у Солуну. Тамо је
преко свог старијег колеге Слобо-
дана Јовановића, већ свештеника
са парохијом у Битољу, упознао
баку Анастасију. Њих двојица су
постали пашенози, а младенци су
се 1938. године преселили у Кра-
љево, где је деда био лични секре-
тар епископа Николаја Велимиро-
вића. Имали су петоро деце, осмо-
ро унука.

Податке прикупио:
др Душан Даниловић, унук
Ајова, САД

Младенци Перса, рођена Тодоровић, Лазић
(касније Лазоска) (1910-1955)
и Јордан Хаџи Лазић (1902-1981)
Тетово, Македонија, 1927. године

Податке прикупила:
Светлана Смолчић Макуљевић

*У недељу 11. маја ове године венчаће се у Сави-
начкој цркви у 11 сат. пре подне моја кћи*

Јелена

са господином

Милорада Шимковића

посредник браћо

*Мило ће нам бити ако и Ви са Вама пошто-
ваној породици буђете учесник овог нашег весеља.*

*Скуп сватова у 10¹/₂ сат. пре подне; Хаџи-Ђерина 10.
Шта ће се колима.*

Београд, маја 1919.

С поштовањем

Љубица Ђисакић удовица

На језику

Младенци Јелена (1898 - 1955) и
Милорад Шимковић (1887- 1978)
Београд, 1919. године

Позивница за њихово венчање

Податке прикупила:
Милена Ђоковић

Младенци Елизабета Пенев (1925 - 2000),
рођена Батрнек и Марко Пенев (1922 - 1998)
Нови Сад, 1946. године

Податке прикупила:
Ана Кеџман Милетић, унука

Младенци Петар и
Зорка Чубрило
Земун, 1914. године

Фотографски атеље:
Рајшић Земун

Податке прикупила:
Ивана Воргуца

Младенци Тина и Јован
Ниш, око 1920. године

Податке прикупио:
Иван Табаковић

Нина и њен супруг Виорел
1930. године

Податке прикупио:
Марио Сочињац

Екатарина и њен супруг Силви
1929. године

Лаза и његова жена Марија, са сином Петром
1919. године

Младенци Добрица Ерић рођен 22.08.1936. и
Олга Павловић (девојачко), рођена 27.10.1936.
село Доња Црнућа, 1954. године.

Податке прикупила:
унука Невена Дамљановић

Младенци Драгиња
и Јагош Стриковић
Никшић, Црна Гора
1958. године

Податке прикупила:
Марија Видановић

Младенци Сузана и
Стеван Гавриловић
Лесковац 1985. године

Младенци Марија Палека (1948-1993) и
Миладин Јевтић (1947-2015)
Задар, Хрватска, 1960. године

Податке прикупила:
Марија Јевтић

Младенци Hose Manuel Pires Barbosa (1958)
и Maria Celeste Pereira Bravo Barbosa (1968)
Луанда - Ангола, 1991. године

Дизајнерка венчанице: Elizabet Santos

Податке прикупила:
Janeth Barbosa

Обичаји везани за венчање у Луанди, Ангола

У Анголи пре самог венчања, постоји неколико корака, који се морају испунити, како би младенци ступили у брак. Када пар почне да се забавља и намерава да се венча, потребно је да се направи и формална презентација родбине обе породице. Потребно је да се припреми вечера како би се упознали родитељи младића и девојке, као и њихова родбина. Након овог важног догађаја следи договарање просидбе и брака. Пре него што се договоре уопште око датума венчања младожења добија писмо од невестине породице, са понудама које ова породица нуди младожењи. То су обично дарови у природи, као што су цигарете, крпе, тренерке, мараме, злато, и друге ствари, као и одређена сума новца. Ако млада, којим случајем затрудни пре удаје онда младожења мора да плати новчану казну, која је договорена од стране невестине породице. Тог дана младожења мора обавезно да дође у пратњи своје породице и да да званични предлог брака оцу невесте. Током овог процеса млада и младожења ништа не говоре, говоре само старији чланови породице, као што је ујак и понекад родитељи. Приликом уговарања брака, млада никако не сме да се појављује, она може да се појави након завршених и уговорених преговора, као и на церемонији и прослави.

На дан венчања, брак се прво склапа у писарници, а тек потом у цркви. Обичај је да млада има белу венчаницу са белим велом. Она улази у цркву у пратњи свог оца. Ако којим случајем, младин отац није жив или није ту, она може да изабере неког старијег рођака из породице. Младожења носи увек свечано одело, које га разликује од осталих званица. Пар може да одлучује о детаљима своје одеће. Након званичног црквеног венчања свадбена поворка одлази да прослави са породицама овај догађај.

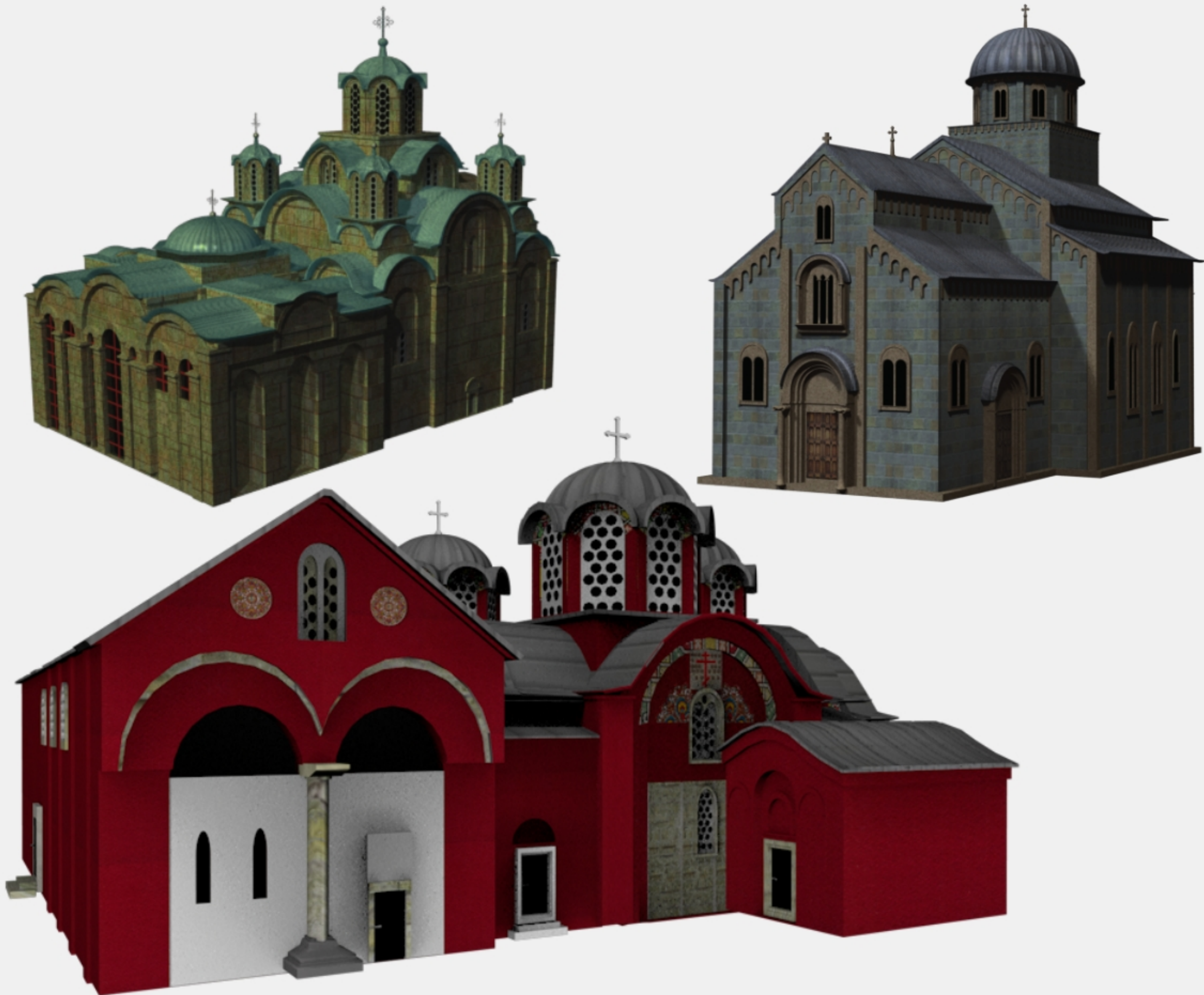

Мозаик, Исидора Томић и
Милена Ђоковић, 2015. године

Младенци Марија Јевтић (1994) и Растко Јокић (1989)
Београд, 2014 године

Податке прикупила:
Марија Јевтић

3Д анимација и видео, 2015. године
Милослав Илић, Давид Ибровић и Јован Косовац

Сувенири из Мркоњић града

Сувенире прикупила:
Ивана Радић

Студенти Универзитета Метрополитан, учесници на изложби *Дизајн носталгије*

Александар Поповић
Александра Степанов
Анђела Милојевић
Ана Лајчак
Анђела Николић
Балша Калуђеровић
Бојан Половина
Борис Јовановић
Дарко Милић
Давид Ибровић
Денис Пал
Филип Банковић
Флоријан Карх
Иконија Здравковић
Илија Благојевић
Ива Крстић
Ивана Вишњевац
Ивана Зрнић
Ивана Радић
Исидора Томић
Јелена Барбуловић
Јелена Половина
Јелена Вучетић
Јелена Вучковић
Јован Косовац
Јован Мирковић
Јована Родић

Ленка Илић
Луција Стефановић
Марио Сочињац
Милан Мрђеновић
Милена Ђоковић
Милена Стошић
Милица Сталетовић
Миљана Станковић
Милослав Илић
Мина Максимовић
Мина Николић
Мина Радивојевић
Невена Јовић
Невена Негић
Никола Радивојевић
Нина Перић
Нина Стојчић
Предраг Стриковић
Реља Просеница
Сања Стојиљковић
Стефан Марковић
Тамара Јеленић
Тамара Прекић
Теодора Пауновић
Теодора Цветковић
Тијана Кризманић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

77.041.5:392.5(497.1)"19"(083.824)
392.5(673)"19"(083.824)

СМОЛЧИЋ Макуљевић, Светлана

Дизајн носталгије / [аутор каталога
Светлана Смолчић Макуљевић ; аутори
текстова каталога Милена Ђоковић,
Janeth Barbosa, Марио Сочињац]. - Београд
: Универзитет Метрополитан, 2015 (Београд
: Сору Planet). - [25] стр. : фотогр. ; 21 cm

Податак о ауторки преузет из колофона. -
Тираж 50. - Напомене и библиографске
референце уз текст.

ISBN 978-86-89755-06-0

а) Фотографија - Мотиви - Венчање - Југославија
- 20в - Изложбени каталози б) Свадбени
обичаји - Ангола - 20в - Изложбени каталози
COBISS.SR-ID 215833868

Милица Сталетовић, илустрације венчања
2015. године

